

התקשרות

שפירא, 2010

**תהליכי העברה לטקסט ספרותי
בקרב קוראים בעלי דפוסי התקשרות שונים**

ליאורה דאוס – שפירא

**עבודת גמר מחקרית (תזה) המוגשת כחלק ממילוי הדרישות
לקבלת התואר " מוסמך האוניברסיטה "**

אוניברסיטת חיפה

הפקולטה לחינוך

החוג לחינוך

יוני 2010

2.3 הליך המחקר וכלי המחקר

כאמור, המחקר התנהל בשני שלבים, וכל אחד התבסס על כלי מחקר שונים.

2.3.1 שלב 1 – איתור משתתפות המחקר

בשלב זה, כפי שתואר לעיל, הופצו שאלונים ובהם שאלון פרטים אישיים, שאלון לסיווג התקשורת, (Griffin & Bartholomew, 1994) ושאלון RSQ – Relationship Scale Questionnaire (Mikulincer, Florin, & Tolmacz, 1990).

שאלון לסיווג התקשורת, RSQ – Relationship Scale Questionnaire:

השאלון (ראו נספח 1) תורגם לעברית לצורך מחקרו של כפרי (1997), שעסק ב"דפוסי התקשורת עבודה המאופיינת על ידי היעדרויות רבות מן הבית". בשאלון זה 30 פריטים, המחלקים לארבעה סולמות על פי דפוסי ההתקשרות: בטוח ("קל לי להתקרב רגשית לאחרים"), חרד / אמביוולנטי ("התשוקה שלי ליצור קשרים קרובים והדוקים עם אחרים מפחידה ומרחיקה אותם"), נמנע מפחד ("אני חושש כשאחרים מתקרבים אליי יותר מדי") ונמנע מרוחק ("קשה לי להיות לוי באנשים אחרים"). הנבדק דירג את מידת הסכמתו לכל היגד מ-1 עד 6 בסולם ליקרט (Likert).

השאלון נסמך על המשגה של ארבעת דפוסי התקשרות המבוססים על דימוי ה"עצמי" (חיובי / שלילי) ודימוי האחר (חיובי / שלילי). הפריטים לקוחים מן השאלון של חזן ושיבר (Hazan & Shaver, 1987) משאלון RQ של ברתולומיאו והורוביץ (Bartholomew & Horowitz, 1991) ומשאלון Adult Attachment Scale של קולינס וריד (Collins & Read, 1991). גריפין וברתולומיאו (Griffin & Bartholomew, 1994) מדווחים כי העקיבויות הפנימיות של השאלון אינן יציבות ונעות מ- $a=.41$ עבור דפוס ההתקשרות הבטוח ועד $a=.70$ עבור דפוס ההתקשרות

הנמנע . אולם הם מדווחים על תוקף קריטריון של הכלי בעזרת מתאמים חיוביים ומובהקים בין דפוסי ההתקשרות בשאלון RQ ובין דפוסי ההתקשרות בשאלון RSQ . מתאמים מובהקים נמצאו אף עם מדדי נירוטיות ואקסטרוברטיות בשאלון דפוסי האישיות NEO (Costa & McCrae, 1985) ועם חרדה תכונתית (Spidlberger, 1980).

במחקר זה נמצאו העקיביות הפנימיות האלה , התקשרות בטוחה – $a=.41$, התקשרות חרדה / אמביוולנטית – $a=.44$ והתקשרות נמנעת מרוחקת – $a=.59$. יש לציין כי אמנם עקיבויות פנימיות אלו נמוכות , אך עקב תקפותו של השאלון , השימוש הרב בו ודיווחים על עקיבויות נמוכות דומות במחקרים אחרים , נעשה בו שימוש במחקר זה .

שאלון התקשרות של מיקולינסר :

שאלון זה (ראו נספח 2) פותח על ידי מיקולינסר ועמיתיו (Mikulincer et al., 1990). הוא מבוסס על השאלון של חזן ושיבר (Hazan & Shaver, 1987) ומחלק את האמירות בו ל-15 פריטים : חמישה פריטים מאפיינים את דפוס ההתקשרות הבטוח , חמישה פריטים מאפיינים את דפוס ההתקשרות החרד / אמביוולנטי , וחמישה פריטים מאפיינים את דפוס ההתקשרות הנמנע . הנבדק דירג מ-1 עד 6 בסולם ליקרט את מידת נכונותו של כל היגד לגביו : 1 – ההיגד כלל אינו נכון , 6 – ההיגד נכון במידה רבה מאוד .

מיקולינסר ועמיתיו (Mikulincer et al., 1990) נתנו את השאלון ל-80 סטודנטים בני 25 בממוצע . הנבדקים סווגו על פי פריט בשאלון של חזן ושיבר (Hazan & Shaver, 1987) ומילאו את השאלון בעל 15 הפריטים . ניתוח גורמים לפריטי השאלון תמך בסיווג המקורי לדפוסי ההתקשרות בטוח , נמנע וחרד (הוסברו %59.2 מן השונות) . כל הפריטים נטענו על הגורם המתאים . העקיבויות הפנימיות נעו בין 79 ל-83 מ-80 הנבדקים (94%) בחרו בהיגד של חזן ושיבר שתאם את הציון הגבוה ביותר בסקלה בשאלון הנוכחי .

כהן , דקל וסולומון (Cohen, Dekel & Solomon, 2002) השתמשו בשאלון המחקרים על הדור השני לניצולי השואה ומצאו עקיבויות

פנימיות : $a=0.51$ לסקלת ההתקשרות הבטוחה , $a=0.63$ לסקלת ההתקשרות החרדה ו- $a=0.75$ לסקלת ההתקשרות הנמנעת . הוכדורף , לצר , קנטי ובכר (2008) , אשר חקרו נשים הסובלות מהפרעות אכילה , דיווחו על עקיבויות פנימיות טובות : התקשרות בטוחה – $a=0.80$, התקשרות חרדה – $a=0.77$ והתקשרות נמנעת – $a=0.79$ וכן על הבדלים מובהקים בין נשים הסובלות מהפרעות אכילה ובין קבוצת השוואה בכל מדדי ההתקשרות .

במחקר הנוכחי נמצאו העקיבויות הפנימיות האלה : התקשרות בטוחה – $a=0.65$ התקשרות חרדה – $a=0.54$ והתקשרות נמנעת – $a=0.74$. המתאמים בין ציוני ההתקשרות בשני השאלונים (עבור כלל המדגם) נמצאו חיוביים ומובהקים : דפוס ההתקשרות הבטוח – $r=0.57$ ($p<0.001$) , דפוס ההתקשרות החרד – $r=0.58$ ($p<0.001$) ודפוס ההתקשרות הנמנע – $r=0.34$ ($p<0.001$) .

שאלון פרטים אישיים :

השאלון (ראה נספח 3) כלל פרטים לגבי רקע דמוגרפי (גיל , מין , ארץ לידת אב ואם , השכלה וכיוצ"ב) וכן בקשה להשתתף בחלק נוסף במחקר . מי שבחרו להשתתף בחלק הנוסף מילאו פרטים אישיים ליצירת קשר (שם , טלפון , דוא"ל) .

2.3.2 שלב 2 – איסוף הנתונים באמצעות ריאיון חצי מובנה

לפני תחילת הראיונות נבחר הסיפור שיקראו המשתתפות . שמונה אנשי מקצוע מתחומי הביבליותרפיה , הפסיכולוגיה והספרות התבקשו להכריע בין שני סיפורים קצרים : " חתול בגשם " (המינגוויי , 2007 { 1938 }) ו " פיתוי " (ליספרטוק , 2001 { 1971 }) . בשני הסיפורים יש תמות של מערכות יחסים . המומחים השיבו על שלוש שאלות על פי סולם ליקרט : מ-1 – במידה רבה מאוד עד 5 – כלל לא . שלוש השאלות הללו הן : " באיזו מידה עניינו המרכזי של הסיפור הוא יחסים ? " , " באיזו מידה הסיפור נוגע לתחושת של ביטחון (קיומו או היעדרו) ביחסים ? " ו " באיזו מידה הסיפור נוגע לתחושות של חום וקרבה (קיומם או היעדרם)

ביחסים ? " נוסף כל כך , הם ענו על השאלה הפתוחה : " מהם , לפי דעתך , התכנים והתמות העולם בסיפור שקראת ? " .

הסיפור " חתול בגשם " (בתרגומה של אבירמה גולן , ראו נספח 4) נבחר כטקסט המתאים יותר לשמש מרחב לדיאלוג בין עולמו הפנימי של הוקרא ובין הסיפור (צורן , 2004) : הוא קיבל 47 נקודות בסה"כ לעומת 66 נקודות שקיבל " פיתוי " , ומתוך המענים על השאלה הפתוחה עלה כי הוא מסוגל לעורר תגובות קריאה רבות וכך לאפשר לבחון באיזה אופן משתקף דפוס ההתקשרות של כל קורא בתגובות הקריאה שלו (ראו נספח 5) .

אחרי בחירת הסיפור נערך ריאיון חצי מובנה (שקדי , 2003) עם כל אחת מ- 12 המשתתפות , שנבחרו בשלב הקודם , ובתחילתו התבקשה כל אחת מהן לחתום על טופס הסכמה לריאיון (ראו נספח 6) . הריאיון החצי מובנה (ראו נספח 7) נפתח בשאלה כללית ורחבה (" בתור התחלה , הייתי רוצה לשמוע כל דבר שהיית רוצה להגיד על הסיפור ") והתמקד בשני דברים עיקריים : (1) רגשותיה של הקוראת לגבי הסיפור , הדמויות והיחסים ביניהן , בהסתמך על מחקרם של מיאל וקויקן (Miall & Kuiken, 1995) (" איזה רגש התעורר בך כשקראת את הסיפור ? ") , איך מערכות היחסים גרמו לך להרגיש ? ") . (2) תהליכי ההעברה של הקוראת לטקסט , בהסתמך על מחקרה של צורן (2004) . כאמור , על פי צורן (שם) , מושאי ההעברה לטקסט הם חוץ – טקסטואליים ופנים טקסטואליים . לצורך מחקר זה נבנה שאלון חצי מובנה הבוחן את מושאי ההעברה אל היוצר (" האם במהלך הקריאה או לאחריה עלתה בך התייחסות כלשהי לסופר שכתב את הסיפור ? ") , אל הדמויות והעלילה (" האם היו לך מחשבות כלשהן על הדמויות הסיפור ? ") , אל הנושא והרעיון של הסיפור (" מה לדעתך הרעיון המרכזי בסיפור זה ? ") ואל לשון הטקסט (" מה את חושבת על הסגנון הספרותי של הסיפור ? ") . כמו כן הריאיון כלל שאלות הנוגעות למערכות היחסים בין הדמויות (" האם יש לך משחבות כלשהן על מערכות היחסים בסיפור ? ") ושאלות הנוגעות לעולמן הפנימי הלא השכלתי של המשתתפות (" האם הסיפור עורר בך זיכרונות אישיים ? ") .

הראיונות ארכו 60-95 דקות והתקיימו בבתיהן של המשתתפות , חוץ משלושה , שלבקשת המשתתפות התקיימו באוניברסיטה , בבית קפה ובמשרדה של אחת המשתתפות . לפני כל ריאיון שמעו המשתתפות הדבר קצר על המחקר ועל הריאיון והביעו את הסכמתן להקלטת הריאיון (

שקדי , שם) . אחר כך הן נשאלו שאלות כלליות שעסקו בזהותן כקוראות (" האם מזדמן לך לקרוא בחיי היום – יום ? " , " איזה ז'אנר את אוהבת לקרוא ? ") כדי לבסס יחסי אמון עמן (שקדי , שם) ולאפשר להן להבנות את התשובות בדרך שנראית להם בעלת משמעות (Mishler, 1986) .
בהמשך התבקשו המשתתפות לקרוא את הסיפור " חתול בגשם " והתקיים הריאיון שהצגתי לעיל . בסוף כל ריאיון הודיתי למרואיינת על שהסכימה להשתתף במחקר ופינתה לכך זמן .

נספחים

נספח 1 : שאלון לסיווג התקשרות ,

RSQ – Relationship Scale Questionnaire

קרא כל אחד מהמשפטים הבאים ודרג את המידה בה כל אחד מהם מתאר את תחושותיך כלפי יחסים קרובים . עליך לסמן את הספרה שמשקפת את דעתך באופן המדויק ביותר .

6	5	4	3	2	1
נכון במידה רבה מאוד	נכון במידה רבה	נכון במידה מסויימת	לא נכון במידה מסויימת	לא נכון במידה רבה	לא נכון במידה רבה מאוד

מס.	ציון
1	קשה לי להיות תלוי באנשים .
2	חשוב לי מאוד להרגיש עצמאי .
3	קל לי להתקרב רגשית לאחרים .
4	אני רוצה קשר הדוק ועמוק מאוד עם אנשים אחרים.
5	אני חושש שאפגע אם אניח לעצמי להתקרב יותר מידי לאחרים.
6	אני אוהב להיות במחיצת אנשים .
7	אינני בטוח שאני יכול להתמיד לסמוך על אחרים שיהיו שם כשאזדקק להם .
8	אני רוצה להגיע ליחסים עם אחרים שיהיו רגשיים והדוקים לגמרי .
9	אני חושש להיות לבד .
10	אני מרגיש נוח להישען על אנשים אחרים .
11	בהקשרים רומנטיים שיש לי , לעיתים קרובות אני חושש שבה הזוג אינה אוהבת אותי באמת .
12	קשה לי לבטוח באחרים בצורה מלאה .
13	אני חושש כשאחרים מתקרבים אלי יותר מדי .
14	אני רוצה יחסים קרובים רגשית .
15	נוח לי כשאנשים אחרים סומכים עלי ותלויים בי .
16	אני חושש שאחרים לא מעריכים אותי באותה המידה שאני מעריך אותם .

17	אנשים הם אף פעם לא שם כשאתה צריך אותם .
18	התשוקה שלי ליצור קשרים קרובים והדוקים עם אחרים מפחידה ומרחיקה אותם .
19	חשוב לי מאוד להרגיש שאני מסתדר בעצמי .
20	אני נעשה עצבני ומתוח כשמישהו מתקרב אלי יותר מדי .
21	בהקשרים רומנטיים , לעיתים קרובות אני חושש שבת הזוג לא תרצה להישאר איתי .
22	אני מעדיף שאנשים אחרים יהיו תלויים בי .
23	אני דואג שמא יינטשו אותי .
24	אינני מרגיש כל כך נוח להיות קרוב לאחרים .
25	אני מוצר שאחרים אינם מעוניינים להתקרב אלי במידה הרצויה לי.
26	אני מעדיף לא להיות תלוי באחרים .
27	אני יודע שאנשים אחרים יהיו שם עבורי כשאזקק להם .
28	אני מוטרד מכך שאנשים אחרים לא יקבלו אותי .
29	בהקשרים קרובים שיש לי , חברי לעיתים קרובות רוצים שאהיה יותר קרוב אליהם מכפי שנוח לי .
30	קל לי יחסית להתקרב לאחרים .

נספח 2 : שאלון התקשרות של מיקולינסר

לפניך 15 משפטים בנושא יחסים בינאישיים . אתה מתבקש לציין עד כמה כל אחד מהמשפטים משקף באופן הולם את דעתך האישית . עליך לסמן את הספרה שמשקפת את דעתך באופן המדויק ביותר .

6	5	4	3	2	1
נכון במידה רבה מאוד	נכון במידה רבה	נכון במידה מסוימת	לא נכון במידה מסוימת	לא נכון במידה רבה	לא נכון במידה רבה מאוד

	ציון	מס.
אני מוצא את המשימה של יצירת יחסים קרובים כקלה יחסית.		1
אני לא מרגיש נוח להתקרב לאחרים .		2
אין לי קושי להרגיש תלוי בשני במסגרת של קשב קרוב .		3
לעיתים קרובות אחרים רוצים בקשר אינטימי יותר ממה שאני מוכן לתת .		4
לעיתים קרובות אני מפחד שאחרים לא ירצו להישאר איתי .		5
אני רוצה בקשר מוחלט עם אנשים מסוימים .		6
אני לא חש קושי כאשר אחרים תלויים בי במסגרת של קשב קרוב.		7
קשה לי לבטוח באחרים באופן מלא .		8
אני מוצא שאחרים מסרבים ליצור עמי קשר קרוב , כזה שבו אני מעוניין .		9
אני לא חושש שאנטש על ידי מישהו שקרוב לי .		10
לעיתים קרובות אני מפחד שאחרים לא אוהבים אותי יותר .		11
אני נעשה מתוח כשאני חש שמישהו מתקרב אלי יתר על המידה .		12
קשה לי להיתלות באנשים אחרים במסגרת של קשר קרוב .		13
לעיתים קרובות אנשים מתרחקים ממני בגלל שאיפתי לקשר מוחלט .		14
אני לא חושש שמא מישהו יתקרב אליי יתר על המידה .		15

נספח 3 : שאלון פרטים אישיים

שלום רב,

במסגרת החוג ליעוץ והתפתחות האדם באוניברסיטת חיפה, אנו עורכים מחקר זה. יש לציין שכל הנתונים שיאספו בשאלון זה, הינם למטרת מחקר בלבד ולא ייעשה בהם כל שימוש אחר מעבר לכך ושלא בידיעתך ובהסכמתך.

אודה על שיתוף הפעולה.

ליאורה דאוס – שפירא, עורכת המחקר.

בהנחיית: פרופ' אדיר כהן וד"ר אלון רז.

ראשית, נבקש ממך לספק לנו מעט מידע על עצמך, על מנת שנוכל להבין את תוצאות המחקר:

א. גיל

ב. מין

זכר

נקבה

ג. ארץ לידה

1. ישראל 2. אחר
 1. ישראל 2. אירופה 3. אמריקה
 4. אפריקה 5. אסיה 6. אחר
 1. ישראל 2. אירופה 3. אמריקה
 4. אפריקה 5. אסיה 6. אחר

ד. ארץ לידת האב

ה. ארץ לידת האם

ו. מצבך המשפחתי

1. רווק 2. נשוי 3. נשוי עם ילדים

4. אלמן 5. פרוד 6. גרוש

ז. מהוא עיסוקך

ח. מספר שנות לימוד

ט. מסלול בגרות בתיכון

1. מורחבת 2. מלאה 3. חלקית

4. ללא זכות לבגרות

1. יסודי 2. תיכון 3. תואר ראשון
4. תואר שני 5. תואר שלישי 6. אחר

י. מהי השכלתך

יא. לסטודנטים : מסלול / חוג / התמחות

1. ראשונה 2. שנייה 3. שלישית 4. אחר

יב. לסטודנטים : שנת לימודים

1. מרכז 2. צפון 3. דרום 4. אחר

יג. אזור מגורים

כן לא

יד. האם אתה אוהב לקרוא :

כן לא

יח. האם מזדמן לך לקרוא בחיי היום – יום שלך ?

ייתכן ונרצה לפנות אליך בעתיד כדי להציע לך להשתתף בחלק נוסף של המחקר .

אם אתה / את מסכים / ה לכך , אנו מודים לך ומבקשי שתמלא/א פרטים שיסייעו לנו ליצור עמך קשר בהמשך :

שם :

מספר טלפון בבית :

מספר פלאפון :

כתובת דואר אלקטרוני :

תודה על שיתוף הפעולה !

נספח 4 : " חתול בגשם " / ארנסט המינגוויי

*כפי שמופיע בתרגום

חתול בגשם

תרגמה : אבירמה גולן

רק שני אמריקאים שהו במלון . הם לא הכירו אף אחד מן האנשים שעל פניהם חלפו במדרגות בדרך לחדרם ובחזרה . החדר היה בקומה השנייה ופנה אל הים . הוא פנה גם אל הגינה הציבורית ואל האנדרטה לזכר חללי המלחמה . בגינה הציבורית ניצבו דקלים גדולים וספסלים ירוקים . במזג אוויר נאה עמד שם תמיד אמן עם כן ציור . אמנים אהבו את צמיחת הדקלים ואת צבעיהם הבהירים של בתי המלון הפונים אל הגנים ואל הים . איטלקים באו ממרחקים לראות את האנדרטה לזכר חללי המלחמה . היא הייתה עשויה ברונזה והתנוצצה בגשם . ירד גשם . הגשם נטף מן הדקלים . שלולית מים נקוו בשבילים הזרועים חצץ . הים התנפץ בקו ארוך אחד אל הגשם ונסוג אל החוף ושב ועלה והתנפץ אל הגשם בקו ארוך אחד . המכוניות הסתלקו מן הכיכר שליד האנדרטה לזכר חללי המלחמה . בצד השני בפתח בית הקפה עמד מלצר והביט בכיכר הריקה . האישה האמריקאית עמדה ליד החלון והביטה החוצה . בחוץ ממש מתחת לחלון החדר רבצה חתולה מכווצת כולה מתחת לאחד השולחנות הירוקים הנוטפים מים . החתולה ניסתה להצטמצם ככל יכולתה כדי שהמים לא יטפפו עליה .

" אני יורדת להביא את החתלתול , " אמרה האישה האמריקאית .

" אני לא אעשה את זה , " הציע בעלה מן המיטה .

" לא , אני אביא אותו . הוא מסתתר מתחת לשולחן החתלתול המסכן כדי לא להירטב . "

הבעל חזר לקרוא בשכיבה על מרגלות המיטה , נשען על שתי הכריות .

" אל תירטבי , " אמר .

האישה ירדה במדרגות ובעל המלון קם מכיסאו וקד לכבודה כשעברה ליד משרדו . במכתבה שלו עמדה בקצה המרוחק של המשרד . הוא היה אדם זקן וגבוה מאוד .

” איל פיובה , יורד גשם , ” אמרה האישה . היא חיבבה את בעל המלון .

” סי , סי , סיניורה , ברוטו טמפו , מזג אוויר ממש גרוע . ”

הוא עמד מאחורי המכתבה בקצהו המוחק של החדר האפלולי . האישה חיבבה אותו . מצאה חן בעיניה הרצינות התהומית שבה קיבל כל תלונה . מצאה חן בעיניה ארשת הכבוד שלו . מצא חן בעיניה רצונו לשרת אותה . מצאה חן בעיניה ההתייחסות שלו לעצמו כבעלים ומנהל של מלון . מצאו חן בעיניה פניו הזקנים והכבדים וידיו הגדולות .

באותה תחושה של חיבה שהיא רוחשת לו פתחה את הדלת והסתכלה החוצה . הגשם התחזק . איש בשכמייה נגד גשם חצה את הכיכר הריקה אל בית הקפה . החתול היה אמור להימצא מעט ימינה משם . אולי המשיך לאורך כרכוב הגג ומתחת לו . כשעמדה בדלת נפתחה מאחוריה מטרייה . זו הייתה החדרנית האחראית על חדרם .

” שלא תירטבי , ” אמרה באיטלקית וחייכה . ברור שבעל המלון שלח אותה .

כשהחדרנית מאחוריה ואוחזת במטרייה מעל לראשה צעדה האישה על השביל בזרוע חצץ עד שהגיעה אל מתחת לחלון חדרם . השולחן עמד שם , ירוק – בהיר ורחוץ בגשם , אבל החתול לא היה .

לפתע חשה אכזבה . החדרנית הרימה אליה את מבטה .

” אי פרדוטו קלקה קוזה , סיניורה ? איבדת משהו , גברת ? ”

” היה כאן חתול , ” אמרה הצעירה האמריקאית .

” חתול ? ”

” סי , איל גאטו . ”

” חתול ? ” תחקה החדרנית , ” חתול בגשם ? ”

” כן , ” אמרה . ” מתחת לשולחן , ” ואחר – כך ” ואחר – כך ” אויש , כל-כך רציתי אותו . נורא רציתי חתלתול . ”

כשדיברה אנגלית התקשחו פניה של החדרנית .

” בואי סניורה , ” אמרה . ” אנחנו צריכות לחזור . את תירטבי . ”

” כן , נראה לי . ” אמרה הצעירה האמריקאית .

הן חזרו בשביל הזרוע חצץ עד לפתח המלון . החדרנית נשארה בחוץ לסגור את המטרייה .

כשעברה הצעירה האמריקאית מול המשרד , קד הפדרונה לכבודה מן המכתבה . דבר – מה התקטן והתכווץ בתוך גופה . היא הרגישה קטנה מאוד בגלל הפדרונה ובה – בעת גם ממש חשובה . תחושה רגעית של היותה אישיות רבת – חשיבות חלפה בה . היא המשיכה לעלות במדרגות . היא פתחה את דלת החדר . ג'ורג' שכב על המיטה וקרא .

” הבאת את החתול ? ” שאל והניח את הספר .

” הוא ברח . ”

” מעניין לאן הוא הלך , ” אמר ונח לרגע מן הקריאה .

היא התיישבה על המיטה .

” כל – כך רציתי אותו , ” אמרה . ” אני לא יודע תלמה כל – כך רציתי אותו . נורא רציתי את החתלתול המסכן הזה . נורא לא כיף להיות חתלתול מסכן בגשם . ”

ג'ורג' חזר לקרוא .

היא קמה והתיישבה מול המראה שעל שולחן האיפור והביטה בעצמה במראת – היד הקטנה . היא בחנה את צדודית פניה , פעם מצד זה ופעם מצד זה . אחר כך בחנה את העורף ואת הצוואר .

” אתה לא חושב שזה רעיון טוב שאני אגדל שיער ? ” שאלה ושבה להביט הפניה מן הצד .

ג'ורג' הרים את מבטו וראה את השיער שעל עורפה , קצוץ כשערו של ילד .

” אני אוהב אותו ככה כמו שהוא . ”

” נורא נמאס לי מזה , ” אמרה . ” נורא נמאס לי להיראות כמו ילד . ”

ג'ורג' שינה תנוחה על המיטה . הוא לא הסב את מבטו ממנה מרגע שהחלה לדבר .

” אף דווקא נראית ממש נחמד . ”

היא הניחה את מראה – היד על השידה וניגשה לחלון והביטה החוצה .
בחוץ התחיל להחשיך . " אני רוצה לאסוף את השיער שלי ולסרק אותו
אחורה ולהדק אותו ושיהיה לי קשר כזה מגולגל על העורף שאני ארגיש
אותו , " אמרה . " אני רוצה שתהיה לי חתולה קטנה שתשב לי על
הברכיים ותגרגר כשאני אלטף אותה . "

" מה , כן ? " אמר ג'ורג' מהמיטה .

" ואני רוצה לשבת לאכול ליד שולחן עם כלי כסף משלי , ואני רוצה נרות
 . ואני רוצה שיהיה כבר אביב , ואני רוצה להסתרק מול הראי ואני רוצה
חתלתולה ואני רוצה בגדים חדשים . "

" אוי תשתקי כבר ותמצאי לך משהו לקרוא , " אמר ג'ורג' . הא חזר
לקרוא .

אשתן הביטה מן החלון . בחוץ היה עכשיו די חשוך וגשם עדיין טפטף על
הדקלים .

" בכל אופן אני רוצה חתול , " אמרה . " אני רוצה חתול . אני רוצה חתול
עכשיו . אם אני לא יכלה לגדל שיער ובכלל לא כיף לי אז לפחות שיהיה לי
חתול . "

ג'ורג' לא הקשיב . הוא קרא . אשתו הביטה מן החלון אל המקום שבו
נדלק האור בכיכר .

מישהו דפק בדלת .

" אוונטי , יבוא , " אמר ג'ורג' . הוא הרים את מבטו מן הספר .

בפתח עמדה החדרנית . היא אחזה חתול חום – צהוב מנומר מוחזק
במהופך ולחוץ במהודק אל גופה .

" סליחה הפדרונה אמר לי להביא את זה לסיניורה , " אמרה .

נספח 5 : שאלון אנשי מקצוע (שאלון מומחים)

ניתוח תוצאות שאלון מומחים לבחירת טקסט לריאיון חצי – מובנה

סיפור : " חתול בגשם " / ארנסט המינגוויי

5	4	3	2	1
כלל לא	במידה מעטה	במידה בינונית	במידה רבה	במידה רבה מאוד

שם הבודק	א. מהם לפי דעתך, התכנים והתמות העולים בסיפור שקראת ?	ב. באיזו מידה ענינו המרכזי של הספור הוא " יחסים " ?	ג. באיזו מידה הסיפור נוגע לתחושות של ביטחון (קיומו או היעדרו) ביחסים ?	ד. באיזו מידה הסיפור נוגע לתחושות של חוס וקירבה (קיומם או היעדרם) ביחסים ?
1 א'	זהו סיפור על איש ואישה המדברים בשפות אחרות. על אישה הרוצה משהו שאין לה מילים בשבילו, ולעומתה האיש נשאר הרובד המילולי, יש לו רצון להנעים לה אולם הוא אינו מבין אותה. ואין זה קשור לשפה, כי דווקא בעל המלון המדבר בשפה אחרת מזהה את הרצון, בכמיהה של האישה התימות בסיפור: בדידות בתוך קשר, יחסים בלתי מסופקים בין איש ואישה, נואשות לקשר שלא יתממש, פערי שפות בין איש ואישה.	1	4	2
2 ב'	תכנים של הרגשה בעולם – אני מול עצמי ומול העולם. גם תוכן אולי של רצונות ושאיפות ופיצויים שאנו עושים לחלומות.	2	2	2
3 ג'	אבדות – מציאות – התגדרות. נעורים – זקנה. קטנות – גדולות. נשיות – גבריות. שייכות – זרות. ריחוק – קירבה. רצון – צורך – משאלה.	3	2	1
4 ד'	זרות, שגרה בנישואים, " הזבל של אדם אחר הוא הזהב של האחר, חמלה. "	2	2	2
5 ה'	התימה המרכזית בעיני היא ניכור והניסיון ליצר יחסים משמעותיים, אינטימיים וחמים בתוך מצב קיומי מנוכר. לניכור כמה ביטויים: זרות	2	3	1

			<p>האמריקאית באיטליה, היחסים המרצים, המושתים על תפקוד שירותי עם בעל המלון והעוזרת, הניכור של הצעירה כלפי עצמה (כלפי מראה שעה). היחסים עם בן זוגה, בחדר האינטימי במלון (חדר שינה) לא מספקים אותה . הוא מביט בה אך הם לא מצליח להבין את פנימיותה והיא לא מצליחה לבטא אותה מלבד הצורך בהתערסלות החמימה והבלתי אמצעית שהיא מבקשת בחיק החתול .</p>	
1	2	1	<p>סיפור קצר שנאמר בו " הרבה " באופן מרומז . הגיבורה , אישה על צומת דרכים התפתחותית , נעה בין משאלה להיות אישה בעת בית , מינית , בשלה , לבין חזותה הנערית וביטויי התנהגות ילדים . מתקיימת תקשורת עם בעל שמפגין אדישות ואף אטימות , שקוע בספרו . נראה שהיא אוש ממה שניתן לקבל ביחסים מוביל אותה החוצה אל החתול בגשם (מראה של עצמה) . נוכח ריקנות מתעורר צורך עמוק , פנימי , בקשר רך וחם .</p>	6 ו'
2	2	2	<p>הבנה של האחר ברגע , הבנה של צורך הקיים באחר וסיפוקו , רצון ומשאלה . הבנה של בן הזוג ביחסים .</p>	7 ז'
2	2	2	<p>הסיפור עוסק בנכור , בדידות וגעגועים . אישה , נשואה אך בודדה . יש בה רגשות אימהיים המתעוררים מול החתול בגשם . גם גישה לבעל בית המלון אשר קורן חיים , אנושי ואף דואג לה בסופו של דבר , מדגישה את הצורך בקשר " אנושי " חם .</p>	8 ח'
13	19	15	סה"כ : 47	סיכום

ניתוח תוצאות שאלון מומחים לבחירת טקסט לריאיון חצי – מובנה

סיפור : " פיתוי " / קלאריס ליספקטור

5	4	3	2	1
כלל לא	במידה מעטה	במידה בינונית	במידה רבה	במידה רבה מאוד

שם הבודק	א. מהם לפי דעתך, התכנים והתמות העולים בסיפור שקראת ?	ב. באיזו מידה ענינו המרכזי של הספור " הוא " יחסים " ?	ג. באיזו מידה לתחושות של ביטחון (קיומו או היעדרו) ביחסים ?	ד. באיזו מידה הסיפור נוגע לתחושות של חוס וקירבה (קיומם או היעדרם) ביחסים ?
1 א'	חרישות, שונות, חוסר ביטחון שמתורץ בחריגות, בדידות, חיפוש הדומה, (תחושה של סיפור פנימי שמסופר לאורך כול הדרך, הן בחלק הראשון, בו היא רואה את עצמה כחריגה, והן בחלק השני בו היא רואה בכלב בן ברית, חזק	3	2	4
2 ב'	לדעתי, התימות שעלו הן של חריגות בחברה, הרגשה של בדידות, חיפוש אחרי שותף – תואם לחלוק את החריגות.	3	3	3
3 ג'	חוסר אונים – שליטה. זרות. ניכור – שייכות, קירבה. שברירות – יציבות, קביעות. שפע – דלות. " נגיעה בחלום ". הטקסט מאד מטאפורי ומורכב. הוא נוגע ב " יחסים " הצורה מרחיקה, ואולי מאפשרת אבל לא בהכרח שהעיסוק בנושא יצוף לפני תמות אחרות.	4	4	3
4 ד'	להיות שונה, מציאת הדמיון בתוך השוני, שייכות ובעלות על האחר, משהו שמפריע או מציק לקיום ולכאורה נראה פעוט אך הוא לא, צפייה לקשר, לחוס להבנה.	1	2	2
5 ה'	הסיפור עוסק, לדעתי בחווית תלישות, אי מובנות ובדידות של הילדה הגיינגית. הפוטינציאל לקשר, בלתי אמצעי, במבט עיניים, בין שתי דמויות שיש ביניהן זהות (היא והכלב	3	2	3

			<p>(ויכולת להבין זה את זה לעומק , לא מתמש הרגע חולף והנערה נותרת מאוכזבת . זה לא סיפור על יחסים אלא על העדרם – על השאיפה לגאולה מבדידות , שבאמת אפשרית אולי רק עם בעלי חיים . ביחסים בין בני אדם , לדעתי , הרצון להיות מנוחש ומובן באופן מידי ומופלא כזה , הוא משאלה אנושית עמוקה , שדינה להישאר פנטזיה . יחסים אנושיים משמעותיים דורשים את היכולת , הרצון וההתמדה להסביר את עצמנו ולהתקשר , גם מתוך ידיעה שלעולם לא ניתן להבין ולהתחבר לאחר באופן מושלם) ואפילו טוב שכך .</p>
6 ו'	1	1	<p>ילדה שפוגשת לרגע אחד קצר במבטו של כלב ומטעינה את המבט בנחשול אדיר של צורך ומשאלות לב לקשר ולחום . יחד עם זאת , נראה ששניהם נאמנים לטבעה בנוסף של הנפש , למשטר , להיות בשליטה , לשמור על איפוק . יש כאן מאבק דרמטי על ביטוי של כמיהה רגשית לאחר .</p>
7 ז'	4	3	<p>בדידות למול קשר , היכולת לחבור ברגע למישהו . יכולת תקשורת ללא מילים במבט – הבנה של רגע . בריאה של עולם שלם של תקשורת בתוך רגע נתון של שקט .</p>
8 ח'	4	3	<p>בדידות , כמיהה לקשר . שני " הגיבורים " של הסיפור הכלב והילדה כאילו שייכים זה לזה , אך הקשר לא יתקיים לעולם . במרכז הסיפור : החמצה .</p>
סיכום	23	22	סה"כ : 66

נספח 6 : טופס הסכמה לריאיון

טופס הסכמה

אנו מבקשים להודות לך , על השתתפותך במחקר זה .
ברשותך , אקליט את הריאיון .
זמן הריאיון בין שעה לשעה וחצי .

מחקר זה עוסק באופן בו אנשים מתייחסים לסיפורים , מגיבים אליהם ,
חוויים אותם וכד' . לפיכך , בהמשך , יהיה עליך לקרוא סיפור קצר : "
חתול בגשם " שכתב ארנסט המינגוויי . לאחר הקריאה תתבקשי לענות
על מספר שאלות שקשורות לסיפור .

אני מבטיחים במחקר זה אנונימיות וסודיות עבור על משתתפי המחקר .
לא תתבקשי לכתוב את שמך או כל פרט אישי אחר שיכול לחשוף את
זהותך . בנוסף , אם בכל שלב של הריאיון תחושי אי-נוחות , נוכל לעצור
את הריאיון .

אנו מודים לך שוב על עזרתך ועל שיתוף הפעולה .

ליאורה דאוס-שפירא-עורכת המחקר .

בהנחיית : פרופ' אדיר כהן

וד"ר אלון רוז

אני מסכימה להשתתף במחקר זה . אני מבינה כי אני יכולה לפרוש מהמחקר בכל עת ובשל כל סיבה שהיא . כמו-כן , אני מבינה שהשתתפותי במחקר אינה כרוכה בכל סיכון .

חתימה : _____

נספח 7 : שאלות מסגרת לריאיון חצי-מובנה

חלק א – פתיחה וביסוס יחסי האמון

אודה למרואיינת שהסכימה ופינתה מזמנה לריאיון . ובהסכמתה אקליט את הריאיון . אגיש למרואיינת ' טופס הסכמה ' .

1. האם יש לך שאלות , לפני שאנו מתחילות ?

חלק ב – שאלות הריאיון

2. האם מזדמן לך לקרוא בחיי היום – יום שלך ?

3. א. איזה ז'אנר את אוהבת לקרוא ? למה דווקא אותם ?

ב. האם את נוהגת לשוחח עם אנשים קרובים על ספרים שקראת ,

ואם כן , על איזה היבטים של הסיפור ?

ג. איך זה עבורך לשוחח על טקסט ספרותי ?

קריאת הסיפור : המרואיינת תקרא את הסיפור .

לפני בחירת המרואיינת , אשאר לשבת בחדר או אצא .

4. בתור התחלה הייתי רוצה לשמוע כל דבר שהיית רוצה להגיד על

הסיפור . זה לגמרי פתוח את יכולה להגיד כל דבר שאת רוצה .

5. מה דעתך על הסיפור ?

6. א. איזה רגש התעורר בך כשקראת את הסיפור ?

ב. מ1 עד 5 (=1 מאוד חלש , =5 בעוצמה רבה) עד כמה חזק הרגש ?

ג. איך את מבינה שדווקא התעורר בדך הרגש הזה ?

7. א. האם הסיפור עורר בדך זיכרונות אישיים ?
ב. תוכלי לשתף בזיכרונות שעלו ? (או – האם את יכולה לחשוב על הקשר כל שהוא שבו הסיפור פוגש אותך , רלבנטי לך או משמעותי לך) ?

8. א. האם יש לך מחשבות כלשהן על הדמויות בסיפור ?
ב. האם יש דמות שהזדהית איתה יותר ? מי ? ולמה ?
ג. מה את חושבת או איך את מבינה את ההזדהות שלך דווקא עם הדמות הזאת ?
ד. האם יש דמות שעוררה בדך רגש מסוים – כמו למשל : שמחה , עצב , כעס , גועל , קנאה , ייאוש , תסכול , תקווה , זעם ופחד . מה את חושבת על כך ?

9. א. בסיפור שקראת , יש כמה מערכות יחסים – האם יש לך מחשבות כלשהן על מערכות יחסים אלה ?
ב. איך מערכות יחסים אלה גרמו לך להרגיש ?
ג. מה דעתך על מערכות יחסים אלה ?
ד. האם הן עוררו בדך , חוויות אישיות ממערכות היחסים שלך ? אם כן , מהן ?

10. איך את מרגישה ומה את חושבת לגבי הסגנון הספרותי של הסיפור ? (אפרט : השפה שהסופר כותב , האם יש הרבה תיאורים או שלא ? קצב העלילה איטי או מהיר ?)

11. האם במהלך הקריאה או לאחריה עלתה בדך התייחסות כלשהי לסופר שכתב את הסיפור ?

12. א. האם אהבת את הסיפור ? אם כן – מה אהבת בסיפור ?
אם לא – מה לא אהבת בסיפור ?

ב. עד כמה את מרגישה שאת יכולה להתחבר לסיפור ? למה כן / לא ?

13. על מה לדעתך הסיפור הזה ? מה לדעתך הרעיון המרכזי בסיפור הזה ?

14. מה לדעתך לדבר הבולט בסיפור ?

15. האם יש עוד משהו שהיית רוצה להוסיף לגבי החוויה של קריאת הסיפור ? או לגבי הסיפור עצמו ?

16. איך הרגשת במהלך הריאיון ?

17. האם יש משהו שהיית רוצה לשאול אותי לגבי המחקר לפני שאנחנו מסיימות ?